СТРАТЕГИЈА ЗА ЛОКАЛЕН РАЗВОЈ
НА ОПШТИНА КРИВА ПАЛАНКА 2015-20 ГОДИНА

С О Д Р Ж И Н А

ВОВЕД 1

1. МЕТОДОЛОГИЈА 5

2. SWOT АНАЛИЗА – ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДОБРИТЕ И ЛОШИТЕ СТРАНИ, МОЖНОСТИТЕ И ЗАКАНИТЕ ЗА ЛОКАЛНИОТ РАЗВОЈ 7

3. СТРАТЕШКИ ФОКУСИРАНИ ОБЛАСТИ …………………………………………… 9

В О В Е Д

Стратегијата за локален развој на Општина Крива Паланка за периодот 2015-20 година е фундаментален документ и клучна алатка со помош на кој ќе се планира развојот на општината во наредниот период, базиран на локалните силни страни и ресурси детектирани во процесот на планирање. Оваа стратегија во основа претставува надградба на Стратегијата за локален економски развој 2009-14 година, која всушност беше и база за креирање на новата стратегија. Анализата на исполнетост на претходната стратегија покажа дека истата била во огромна мера реализирана, како доказ за успешното планирање, познавање на локалните потреби и претпоставки, но и за сериозна и квалитетна анализа на потенцијален ризик во процесот на имплементација.

Стратешкото планирање за развој на општината е сериозен предизвик и потфат со кој треба да се изврши детална анализа на фактичката состојба, да се утврдат потенцијалите и приоритетите за развој и да се дефинираат рационални мерки и активности за обезбедување на добар квалитет на живеење на локалното население. Сериозната идентификација на потребите на локалното население, рационална проценка на силните страни и можностите, квалитетна анализа на заканите, односно познавање на ситуацијата во општината води кон дефинирање на приоритетите и квалитетни решенија за задоволување на вистинските потреби на граѓаните. Ова ќе овозможи квалитетно структурирање на општинската организација и програмите, заради ефикасна имплементација на стратегијата.

Брзите промени во општествените односи, новите стандарди во производството, глобализацијата на пазарот, транзициските процеси во националната економија бараат фокусирање на локалната управувачка структура во поефикасно и подлабоко искористување на локалните ресурси, развивање на нови економски гранки, но и подобрување и прилагодување на постоечките на позитивните глобални трендови. Отварањето на границите, приближувањето кон Европската Унија, напливот на глобални туристи, отварањето на нови можности во облик на фондови и програми за развој бараат длабока анализа на релевантните чинители и прилагодување на условите со цел подобрување на квалитетот на живеење на локалното население.

Стратегијата за локален развој за периодот 2015-20 е подготвена со цел да даде рамка на идните активности што треба да обезбедат одржлив развој на подолг период, да се спроведат активности за поттикнување на младите за користење на локланите ресурси и намалување на миграциските процеси како еден од главните предизвици за наредниот период.

Предизвикот наречен европски фондови, регионална и прекугранична соработка, вмрежување, збратимување и креирање на партнерства со градови од Европската Унија, со цел размена на искуства, користење на дополнителни европски финдови за подобрување на животот на обичниот граѓанин е причина повеќе за креирање на интегрален стратешки документ со кој ќе се дефинира развојната насока на општината за периодот кој следи. Истовремено инкорпорираните елементи во стратегијата се во согласност и колизија со националните и регионалните стратешки документи, следејќи ги во чекор напорите на државата за креирање на услови за одржлив развој.

Дефинираните фокусирани стратешки области ги покриваат сите клучни подрачја кои го покриваат процесот на обезбедување на услови за оддржлив економски развој. Инкоропорирани се активности, кои се всушност продолжение на претходно имплементираните кои се покажале како корисни, а се вклучени и нови активности соодветни за тековните општествени услови.

Клучните актери во изготвувањето на стратешкиот документ мора да се свесни за улоги и одговорности, а локалната власт не опходно е да додели одговорност заради ефикасна имплементација на програмите и проектите, дефинирање на индикаторите и мерливите цели за следење на прогресот на имплементацијата, затоа што стратешкото планирање е динамичен процес и финалниот документ треба да се гледа како динамичка алатка, која може да се апдејтира и подобрува согласно потребите на општината. Поради тоа носителите и изготвувачите на овој документ пристапуваат кон овој процес како циклус, кој содржи анализи, планирања, програмирање, имплементација, мониторинг, проценка и повторна анализа. По завршувањето на циклусот стратегијата треба да се репрограмира за некој нареден повеќегодишен период.

Обврска на изготувачите на документот е да обезбеди и соодветна организациска структура предводена од Градоначалникот и администрацијата во локалната самоуправа е да обезбеди доволно ресурси и вклучување на локланата заедница и заинтересираните страни, со цел што поголема исполнетост на стратешката програма како репер за добро програмирање и мобилност за унапредување на програмата кога за тоа ќе се појават услови и потреба. Вклученоста на пошироката јавност во процесот на изготвување на стратегијата на некој начин претставува и обврска на носителите да ги вклучат истите актери и во процесот на имплементација на стратегијата. На некој начин ова претставува и клучен момент за директно вклучување на пошироката локална заедница во процесот на дефинирање на приоритетите за развој на општината и промоција на концептот „*од доле – нагоре*“ , или т.н. “bottom-up access” што е многу актуелен во земјите од Европската Унија.

Стратегијата за локален економски развој 2015-20 година, која е одобрена и изгласана од членовите на Општинскиот Совет, директно треба да е поврзана и усогласена со акциските планови и актите за изработка на општинскиот буџет, оперативните планови на општинските одделенија и сектори, плановите и актите на јавните локални институции, (пред се на ЛУ Градскиот музеј, ЈП Комуналец, но и на образовните институции) годишните програми на граѓанските организации, вклучени во процесот на нејзино изготвување. Истата треба во целост интегрирана во секојдневните општински работни процедури, со утврден систем на управување и прецизно идентификувани носители на активности со дефинирани овластувања и одговорности за имплементација на процесите во определениот временски рок. Вклучувањето на сите активни чинители е од круцијално значење и нивниот придонес треба постојано да се следи со дефинирани индикатори за успех кои ќе даваат базични податоци и информации поврзани со напредокот на имплементирачкиот процес, со што ќе се овозможи и комплетен увид на процесот на реализација на стратешкиот документ.

Со тоа ќе се овозможи транспарентност на целиот циклус на стратегијата и зголемување на придонесот на локалната заедница како директна засегната страна од имплементацијата на стратегијата за периодот 2015-20 година.

1. МЕТОДОЛОГИЈА

Основна начела на кои се заснова планирањето на локалниот развој се оддржливоста и вклученост на локалната заедница.

Начелото на оддржливост се базира на идејата да природните и човечките ресурси мораат да бидат регенеративни и урамнотежени помеѓу себе за да може истите да опстанат. Тоа подразбира интегрирање на круцијалните економски, општествени и аспекти на животната средина . Економските фактори се битни за динамична и ефикасна економија, која ќе осигура просперитет и ќе даде шанса на сите и со клучна улога на трошоците за рационално искористување на локалните ресурси и нивно ставање во функција на подобрување на квалитетот на живеење на локалната заедница. Општествените фактори се однесуваат на осигурување на подобри социјални услови, базирани на економски, социјални и културни права за сите членови на заедницата, вклучувајќи ги и половата и националната рамноправност. Факторите поврзани со заштита на животната средина се однесуваат на рационално користење на природните ресурси со цел задоволување на моменталните потреби на граѓаните, кое нема да ја загрози иднината на идните генерации

Начелото на вклученост на локалната заедница во прв план го наметнува прашањето на општествена и социјална интеграција и усклaдување со особена сензитивност за потребите и интересите на социјално ранливите и маргинализираните групи. Остварувањето на ова начело ќе води кон изедначување на шансите за развој и кон зголемувањето на општествената атрактивност.

Покрај овие начела водена е сметка и за три останати дефинирани битни карактеристики – интегриран пристап, партиципација и стандардизација.

Интегрираниот пристап опфаќа три значајни димензии на процесот на планирањето - интерсекторски пристап, односно интеграција на општествените сектори врз основа на претпоставката за меѓусебната зависност на природните и општествените фактори

- прилагодување на претпоставките за локален развој со постоечките можности и извори на финансирање, со посебен акцент на Европските фондови кои ќе бидат многу значаен фактор за периодот за кој се однесува стратегијата за локален развој и
- секој сектор мора да ги задржи своите основни фокуси, но при интеракцијата да се оствари заедничка ефикасна синергија во облик на правилен развој и подобрување на квалитетот на живеење на локалното население.

Партиципацијата во рамките на интегрираниот локален развој подразбира активно вклучување на граѓанскиот сектор (граѓанските организации, сите различни социјални групи, како и сите граѓани воопшто) и приватниот сектор со безрезервна активност на јавниот сектор во сите фази на управување со локалниот развој.

Стандардизацијата подразбира усогласување на концептот на креирање на стратегијата и користење на стандардизирана методологија за процесот на планирање на локалниот развој.

Стратегијата за локален развој е подготвена во соработка и учество на сите засегнати страни–претставници на локалната самоуправа и јавните институции, невладините организации и претставници на бизнис секторот. Имајќи ги во предвид финансиските можности на општината, раководниот тим на општинската администрација предводен од Градоначалникот, одлучи целиот процес на креирање

на стратегијата за локален економски развој за 2015-20 година да биде воден и спроведен од страна на Одделението за локален економски развој, јавни дејности и информатичка технологија. Покана за партиципирање во работниот тим беше доставена до сите јавни локални институции, национални институции со подрачни единици во градот, невладини организации, јавни дејци и истакнати личности во својата област од општината и повеќето приватни компании во градот.

1.1 Процес на подготовка на стратешкиот план

Самиот процес на изработка на стратегијата беше осмислен и реализиран во неколку сегменти во периодот февруари-јули 2015 година. Најпрво беше извршена интерна анализа на исполнетост на стратегијата 2009-14 и истата беше доставена до членовите на работниот тим. На основа на анализата и забелешките од работната група, базирајќи се на актуелната национална и регионална политика и можностите за користење на средства за развој, најпрво на заедничка работилница се дефинираа визијата и мисијата за наредниот период.

При изготвувањето на стратешкиот документ како појдовна основа, општинскиот тим ги има искористено Стратегијата за локален економски развој на Општина Крива Паланка 2009-14 и анализата на нејзината исполнетост, Стратегијата за регионален развој на Република Македонија (2009-19 година), Стратегијата за регионален развој на Североисточниот регион (2014-20 година), Стратегија за развој на културата во Република Македонија (2012-17). Исто така, во предвид се земени и определбите од следните среднорочни и долгорочни плански документи на национално ниво - Стратешки приоритети на Република Македонија (2015-17), Програма за работа на Владата (2014-18), Фискална стратегија на Република Македонија (2015-17), Пред-пристапна економска програма (2014-16), Национална стратегија за земјоделство и рурален развој (2014-20), Национална стратегија за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост во Република Македонија (2010-20), Националната стратегија за заштита и спасување (2014-18), Стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008-20), Национална стратегија за одржлив развој (2009-30), Национална стратегија за води (2011-41), Индустриска политика на Република Македонија (2009-20), Стратегија за иновации на Република Македонија (2012-20), Стратегија за развој на енергетиката на Република Македонија до 2030 година, Стратегија за унапредување на енергетската ефикасност во Република Македонија до 2020 година, Стратегија за искористување на обновливите извори на енергија во Република Македонија до 2020 година.

При дефинирањето на приоритетните области на стратегијата за локален економски развој на Општина Крива Паланка исто така се вршеше усогласување со определбите на – Инструментот за предпристапна помош (IPA II) – Стратешки индикативен документ на Европската Комисија за Македонија (2014-20), Стратегијата ЕУ 2020 за одржување на „одржлив, инклузивен и паметен раст“, Регионална стратегија за Југоисточна Европа 2020 – работни места и просперитет во Европска перспектива.

Процесот на креирање на стратегијата беше спроводен од тим, формиран со Решение на Градоначалникот на општината, раководен од општинската администрација, а со активно учество на граѓаните од приватниот и граѓанскиот сектор.

Модерирањето на работилниците беше од страна на вработените во Одделението за локален економски развој, јавни дејности и информатичка технологија и на првите неколку работилници беше дефинирана Визијата и Мисијата за општината во периодот за кој се однесува стратегијата и извршена подетална SWOT анализа. Притоа, членовите на работната група ја искористија и анализата за исполнетост на стратегијата за претходниот период, односно дискутираа за активностите и програмите кои беа исполнети и ефектот од нивната реализација, односно успешноста во процесот на планирањето на истата.

Работната група предводена од Одделението за локален економски развој, јавни дејности и информатичка технологија дефинираше шест стратешки фокусирани области

1. Економски развој,
2. Рурален Развој,
3. Образование, спорт и култура,
4. Заштита на животната средина и енергетска ефикасност
5. Социјална и здравствена заштита,
6. Локално управување, информатичка технологија и информирање на граѓаните

За секоја стратешки фокусирана област беше определена и посебна работна група, составена од претставници од сите сектори, кои ги дефинираа стратешките цели, конкретните цели и програми за секоја област поединечно.

2. SWOT АНАЛИЗА – ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ДОБРИТЕ И ЛОШИТЕ СТРАНИ, МОЖНОСТИТЕ И ЗАКАНИТЕ ЗА ЛОКАЛНИОТ РАЗВОЈ

Работната група за изготвување на Стратегијата за локален развој за периодот 2015-20 година нанеколкуте заеднички работилници изврши анализа на постоечката состојба, со која се утврди фактичката состојба на терен, ресурсите и можностите за развој, потенцијалните закани и недостатоци со кои се соочува локалната заедница. На основа на извршената анализа беа детектирани следните

ЈАКИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• Геостратешка положба на Крива Паланка • Еколошки чист регион • Природни богатства • Постоење на економска зона • Локација на две гранични линии • Близина на два меѓународни аеродрома • Човечки ресурси • Искуство во прекугранична соработка • Поволни климатски услови	• Неизработена планска документација • Недостиг на градежно земјиште • Застарени урбанистички планови • Ниска јавна свест • Нерасчистени имотно правни работи • Неповолни услови за кредитирање • Одлив на кадри од општината • Слаба финансиска моќ на населението • Немање стратешки и други документи • Неразвиен претприемачки дух кај население • Неразвиен услужен сектор • Неразвиен граѓански / НВО сектор • Слаба комуникациска инфраструктура • Недостаток на релевантни информации за постоечки фондови, програми и др. • Користење на услугите и поволностите на банките • Неизградена гасоводна мрежа
МОЖНОСТИ	**ЗАКАНИ**
• ЕУ интегративен процес и пристап до ЕУ фондови и развојни програми • Привлекување на директни гринфилд инвестиции • Динамизирање на изградбата на Коридор 8 • Развој на алтернативни видови на туризам • Еколошко компипроизводство • Развој на земјоделието и органското производство • Отварање на граничен премин со Република Србија • Услови за јавно приватно партнерство • Користење на можностите и развој на средното образование за потребите на пазарот • Користење на потенцијалите од НВО секторот • Заштита, валоризација и презентација на културното наследство (етнолошко, историско и археолошко) • Стимулативна даночна политика • Меѓународна и регионална соработка • Воден потенцијал • Гасификација • Привлекување на домашни и странски инвестиции	• Висока стапка на невработеност • Одлив на човекови ресурси • Намален наталитет • Ниска еколошка свест • Низок степен на животен стандард • Конкурентност од блиските развиени региони • Државната сопственост на земјиштето во општините • Нестабилна политичка и економска состојба во државата • Неизграден коридор Е-8 • Меѓудржавна незаинтересираност за отворање на нови гранични премини • Нефункционални(раситнети/запуштени) земјоделски површини

ВИЗИЈА

„ Крива Паланка како современо развиена инфраструктурна средина, економски стабилна општина, која ги задоволува стандардите на живеење на граѓаните, возможува континуиран напредок и развиток во сите сегменти од животот“

МИСИЈА

„ Имплементација на мерки и програми за ставање во фунцкија на сите локални расположиви ресурси со цел обезбедување на оддржлив развој и подобрување на квалитетот на живеење на локалното население “

3. СТРАТЕШКИ ФОКУСИРАНИ ОБЛАСТИ

Појдовна основа за дефинирање на приоритетите за наредниот период е детектирање на локалните потенцијали и нивно целосно ставање во функција на овозможување на оддржлив развој. Токму, развојот на локалната економија ќе биде основен двигател за наредниот петогодишен план. Младата популација и спречување на миграциските процеси е најголем приоритет на општината, со фокус на обезбедување на работни места за малдите луѓе, користејќи ги локалните потенцијали за развој.

Раководејќи се од овие принципи, екипата за изработка на стратешкиот план дефинираше шест стратешки фокусирани области

1. Економски развој
2. Рурален развој
3. Образование, спорт и култура
4. Заштита на животна средина и енергетска ефикасност
5. Социјална и здравствена заштита
6. Локално управување, информатичка технологија и информирање на граѓаните

Фокус во наредниот период ќе биде даден на обезбедување на оддржлив развој, преку:

- подобрување на бизнис климата, односно поддршка и помош за развој и унапредување на претприемаштвото и малите и средни претпријатија, особено на микро и семејните бизниси како идни носители на локалниот развој,
- креирање на услови за развој на туризмот

На понатамошни заеднички две работилници, со активна партиципација на сите членови на групата беше извршена детална SWOT анализа на база на постоечката ситуација.

По дефинирањето на шестте фокусирани стратешки области, работната група дефинираше шест работни подгрупи, кои продолжија засебно да работат по секоја стратешка област.

Секоја работна подгрупа оддржа по четири работилници, на кои детално се разработени стратешките и конкретните цели и дефинирани програмите и приоритетите за периодот што следи, базирани на претходно дефинираната визија и мисија. Драфт верзиите од работните групи, по процесот на усогласување со годишните програми на општинската администрација, беа разгледани и усвоени од страна на раководниот кадар во локалната самоуправа.

По оддржаната јавна дебата, на која беше презентирана драфт-стратегијата и разгледани сугестиите дадени од пошироката локална заедница, истата беше усвоена на седница на Општинскиот Совет, со што стана и официјален документ на општината.

СФО 1 –ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Р/б	**Стратегиски цели**	**Конкретни цели**	**Програми /Проекти**
1.	Создавање на услови за локален развој преку развој на инфраструктурата	1.1. Изработка и ревизија на урбанистичките планови	1.1.1.Изработка и донесување на детални урбанистички планови на град Крива Паланка 1.1.2. Изработка и донесување на локална урбанистичка планска документација
		1.2. Изработка на техничка документација, и реконструкција на постоечките и изградба на нови улици, локални патишта и изградба на паркинг простор	1.2.1.Изработка на техничка документација 1.2.2 Реконструкција на постоечките и изградба на нови улици,локални патишта 1.2.3 Изградба на паркинг простор
		1.3. Пазари	1.3. 1.Изградба на сточен пазар 1.3.2. Покривање на постојаниот зелен пазар со изградба на повеќе нивоа за деловен простор
		1.4 Гасификација	1.4.1 Изградба на гасификациона мрежа
2.	Изготвување на програми за профитабилни инвестициони вложувања	2.1. Изработка на физибилити студии	2.1.1. Изработка на физибилити студии за искористување на природните ресурси 2.1.2. Изработка на физибилити студии за искористување на обновливата енергија 2.1.3. Изработка на физибилити студија за заштита на животната средина 2.1.4. Изработка на физибилити студија за развој на туризмот 2.1.5. Изработка на физибилити студија за привлекување на инвестиции
		2.2.Изработка на стратешки документи	2.2.1 Изработка на стратегија за развој на туризмот 2.2.2 Изработка на стратегија за рурален развој 2.2.3 Изработка на стратегија за привлекување на инвестиции 2.2.4 Изработка на маркетинг стратегија 2.2.5 Изработка на стратегија за одржлив развој
		2.3. Промоција и поттикнување на Јавното Приватно Партнерство-ЈПП	2.3.1. Изготвување на стратегија за развој на ЈПП
3.	Создавање поволна бизнис клима и привлекување на	3.1. Брендирање на локалните производи	3.1.1. Изработка на листа на локални производи за брендирање 3.1.2 Едукација на производителите за брендирање на локални производи 3.1.3 Поддршка од локалната власт во процесот на брендирање- финансиска и административна

	инвеститори	3.2. Создавање на регионална и прекугранична бизнис мрежа	3.2.1Формирање на асоцијации,кластери и други мрежи за истородни економски дејности за североисточен регион, прекуграничен регион и микро регион 3.2.2 Организирање на бизнис средби со домашен, регионален и меѓународен карактер 3.2.3 Посета на домашни и меѓународни бизнис настани
		3.3 Формирање на Фонд за развој на општината	3.3.1. Обезбедување на постојани финансиски средства за работа на фондот 3.3.2 Изработка на критериуми за доделување на финансиски средства од фондот
		3.4. Стимулативни политики од страна на локалната власт за подршка на мали, средни претпријатија и занаетчиство	3.4.1Даночни и други финансиски олеснувања кои се во надлежност на локалната власт 3.4.2 Лобирање на локалната власт до централната власт за стимулативни даночни политики 3.4.3. Обуки за јакнење на капацитетите на локалната администрација, бизнис секторот и НВО секторот 3.4.4.Поддршка на општината за обновување на занаетчиските дејности 3.4.5.Изработка на стратегија за занаетчиски дејности
4.	Создавање на услови за одржлив развој на туризмот	4.1.Уредување и утврдување на локалните туристички зони	4.1.1Изработка на урбанистички планови, и физибилити студии 4.1.2.Усогласување на националните со локалните просторни планови 4.1.3.Изработка на техничка документација за градба на објекти по извршено зонирање и утврдување на локации за конкретни туристички дејности 1.1.4.Уредување и адаптација на етно туристичка населба
		4.2Потикнување и афирмација на јавно-приватно партнерство за развој на туризмот	4.2.1.Организирање на обуки за јавно приватно партнерство од областа на туризмот 4.2.2 Медиумски кампањи
		4.3 Изградба на туристичка инфраструктура	4.3.1. Изградба на пристапни патишта,на поедини зони и локалитети 4.3.2. Изградба на водовод и канализација на поедини зони и локалитети 4.3.3. Изградба на електрификација, телекомуникациски врски , интернет зони, на поедини зони и локалитети 4.3.4 Поставување на туристичка сигнализација(информативни и патоказни табли од Општината и регионот 4.3.5. Изградба , уредување и обележување на патеки
		4.4.Континуирано градење на капацитетите на човечките ресурси одговорни за развој на туризмот	4.4.1. Организирање на обуки за користење на домашни и странски фондови 4.4.2. Организирање на студиски патувања и користење на позитивни практики 4.4.3.Обуки за туристички водичи 4.4.4 Формирање на туристичко биро

5.	Интензивирање на прекугранична и регионална соработка помеѓу заинтересирани субјекти од туристичкиот сектор	5.1. Формирање и одржување на заеднички тела за подршка на развој на туризмот	5.1.1. Прекугранично здружување во асоцијации за регионален развој 5.1.2.Интензивирање на соработка со партнерите од североисточниот, прекуграничниот и други региони
		5.2.Креирање и одржување на конкретни заеднички туристички продукти	5.2.1.Развој и афирмација на сите видови туризам 5.2.2.Креирање на заедничка регионална и прекугранична туристичка понуда 5.2.3. Организирање заеднички регионални и прекугранични манифестации
		5.3. Иницирање и промовирање на нови локални, регионални, прекугранични и национални партнерства и соработки	5.3.1.Иницирање и воспоставување на регионални и прекугранични партнерства со општини од регионот и општини од други земји 5.3.2. Подршка и афирмација на сите форми на локална, регионална и прекугранична соработка 5.3.3.Институционално поврзување со општини од соседните региони, прекуграничните региони и општини со слични потенцијали од несоседните држави
6.	Развој на иновативни иницијативи	6.1 Промоција на регионот	6.1.1. Мулти - медиска промоција 6.1.2. Организирање на промотивни настани и манифестации
		6.2 Истражување на регионот	6.2.1 Истражување на компаративните предности и потенцијали

СФО 2 –РУРАЛЕН РАЗВОЈ

Ред .бр	Стратегиски цели	Конкретни цели	Програми /Проекти
1.	Подобрување на условите за живот во руралните средини преку изградба на инфраструктура во функција на руралниот развој	1.1. Подобрување на патна инфраструктура во рурални средини	1.1.1. Реконструкција на постоечка патна инфраструктура во рурални средини 1.1.2.Изградба на нова патна инфраструктура во рурални средини
		1.2.Изградба на водоводни системи ,системи за наводнување и акумулации во руралните средини	1.2.1.Реконструкција на водоводни системи во рурални средини 1.2.2Изградба на водоводни системи, системи за наводнување во рурални средини 1.2.3. Изградба на акумулации и брани во општината
		1.3. Реконструкција и пренамена на училишните згради и задружни домови	1.3.1Изработка на студија за искористување на училишните згради и задружни домови
		1.4 Донесување на урбанистички планови и друга планска документација за руралните области	1.4.1 Изработка и донесување на урбанистички планови за села 1.4.2Изработка и донесување на урбанистички планови вон населени места 1.4.3.Изработка и донесување на општи акти за начинот на градба во населени места во кои нема урбанистичка планска документација
		1.5 Подобрување на енергетска инфраструктура	1.5.1. Изградба и доградба на електро мрежа во рурални средини 1.5.2.Реконструкција на постоечка дистрибутивна мрежа 1.5.3. Користење на обновливи извори на енергија
2.	Подобрување на конкурентноста на земјоделските производи преку поддршка на еколошкото производство со искористување на фондовите за развој на земјоделието	2.1.Едукација на населението за искористување на фондовите за развој на земјоделието	2.1.1. Обука и едукација за искористување на ЕУ фондовите 2.1.2. Обука и едукација за примена на ЕУ стандардите
		2.2.Едукација на населението за еколошко и органско производство	2.2.1.Обука и едукација на населнието за начините и можностите за еколошко и органско производство 2.2.2. Обезбедување на услови за развој на специфични гранки на земјоделие 2.2.3.Создавње услови за окрупнување на земјоделските стопанства 2.2.4.Обука и едукација за создавање на брендирани и заштитени производи карактеристични за овој регион
3.	Користење на шумските плодови и лековитите растенија	3.2.Одржливо користење на шумските плодови и лековитите растенија	3.2.1 Обука и едукација за одржливо користење на шумски плодови и лековити растенија 3.2.2. Изградба на преработувачки капацитети

4.	Подобрување на услови за развој на сточарството, рибарство и пчеларството	4.1. Едукација на населението за искористување на фондовите за развој на сточарство и други дејности поврзани со производство на здрава еколошка храна од животинско потекло	4.1.1Обезбедување на услови за развој на специфични гранки на сточарство 4.1.2.Создавање на услови за подобрување на конкурентноста и окрупнување на сточарското производство 4.1.3.. Програми за поддршка на проекти за изградба на современи мали и средни производствени капацитети - за млеко и млечни производи - за месо и месни производи - за риба и рибни производи - за мед и медни производи
5.	Подобрување на услови за развој на шумарството и дрвна индустрија	5.1. Одржливо искористување на големото шумско богатство	5.1.1. Изработка на студии, програми и проекти за одржливо користење на шумскиот фонд во соработка со органите на централната власт 5.1.2. Создавање на услови за изградба и обновување на постоечки капацитети за обработка на дрво

СФО 3 –ОБРАЗОВАНИЕ , СПОРТ И КУЛТУРА

Ред.бр	**Стратегиски цели**	**Конкретни цели**	**Програми /Проекти**
1.	Подобрување на ефективноста и ефикасноста на воспитно-образовниот процес преку модернизација на образованието	1.1. Подобрување на училишната инфраструктура	1.1.1 Изработка на технички проекти за изградба, реконструкција и адаптација на објектите на училиштата, ученичкиот дом и детската градинка 1.1.2 Реконструкција / адаптација на училишната инфраструктура во ООУ Јоаким Крчовски со акцент на подобрување на енергетскта ефикасност и искористување на обновливите извори на енергија 1.1.3 Реконструкција / адаптација на училишната инфраструктура во ООУ Илинде со акцент на подобрување на енергетската ефикасност , искористување на обновливите извори на енергија како и пристап на лица со посебни потреби 1.1.4 Реконструкција / адаптација на училишната инфраструктура во СОУ Ѓорче Петров со акцент на подобрување на енергетската ефикасност и искористување на обновливите извори на енергија како и пристап на лица со посебни потреби 1.1.5 Реконструкција / адаптација на училишната инфраструктура во ОУД Боро Менков со акцент на подобрување на енергетската ефикасност и искористување на обновливите извори на енергија како и пристап на лица со посебни потреби 1.1.6 Реконструкција / адаптација на училишната инфраструктура во ЈОУДГ Детелинка со акцент на подобрување на енергеската ефикасност и искористување на обновливите извори на енергија како и пристап на лица со посебни потреби
		1.2 Континуирана обука на наставниот кадар	1.2.1. Континуирана обука на наставниот кадар за имплемантација на нови и современи ИКТ средства во наставата 1.2.2 Обука на наставниот кадар за работа со ученици со посебни потреби 1.2.3 Обука на наставниот кадар за изработка и имплементација на ЕУ проекти за соработка, мобилност, едукација и создавање повисоки вредности.

		1.3Континуирано опремување на училишните простории и кабинетти со надгледни средства	1.3.1 Опремување на училишнитепростории и кабинети со нови дидактички средства 1.3.2 Опремување на училишните простории и кабинети со нова опрема 1.3.3 Обука на наставниот кадара за користење на новите типиви на дидактички средства и новоинсталираната опрема и технологии
		1.4 Обезбедување на преквалификација на работната сила за потребите на пазарот на трудот	1.4.1 Спроведување на курсеви и обуки за дефицитарни и профиталбилни струки 1.4.2 Спроведување на образование / преквалификација за возрасниот дел од популацијата 1.4.3 Преквалификација на невработени млади лица 1.4.4 Спроведување на годишни истражувања и анализа на пазарот на трудот во Крива Паланка
2.	Создавање на услови за развој на спортот преку изградба и менаџирање на спортски објекти	2.1.Изградба на објекти за спорт и рекреација	2.1.1 Изработка на технички проекти за изградба на нови спортски и рекреативни објекти во Крива Паланка и околината. 2.1.2 Изградба на повеќенаменско изгралиште во с. Конопница 2.1.3 Изградба на покриен спортски базен (објект недовршена спортска сала). 2.1.4 Изградба на мини аква парк (за деца) на Градскиот базен како и набавка и монтажа на забавни водни содржини на базенот 2.1.5 Изградба на уредена градска јавна плажа на Крива Река со мини кампинг простор 2.1.6 Изградба на систем за соларно затоплување за Градскиот базен 2.1.7 Доизградба на велосипедска патека во кејот на Крива Река 2.1.8 Изградба на пешачка патека во кејот на Крива Река 2.1.9 Изградба и уредување на планинарска патека Кр. Паланка (мотел) - Царев врв 2.1.10 Изградба на уредена градска јавна плажа на Крива Река со мини кампинг простор 2.1.11 Изградба на трибини на градскиот стадион со комерцијален подтрибински простор 2.1.12.Изградба на училишна спортска сала во ООУ Јоаким Крчовски
		2.2. Тековна реконструкција и одржување на постоечки спортски објекти и терени	2.2.1 Реконструкција на спортска сала во ООУ Илинден 2.2.2 Реконструкција на спортскиот стадион - соблекувални, терен, ограда, терен за трчање 2.2.3 Реконструкција на постоечки спортски објекти и терени.
		2.3 Подршка на спортот и спортските клубови	2.3.1 Здружување на клубови од исто родни спортови 2.3.2 Формирање на спортски асоцијации и сојузи 2.3.3 Субвенционирање на проефесионален кадар за работа со перспеткивните спортските клубови 2.3.4. Формирање на комплексен Спортско Рекреативен Центар покрај Крива Река

3	Збогатување на културната понуда преку инстутиционален развој на локалните културни установи	3.1Заштита и презентација на локалното културно историско наследство	3.1.1 Откуп, конзервација и презентација на движното културно - историското наследство од Кривопаланечкиот регион во ЛУ Градски Музеј 3.1.2 Регистрација и инвентаризација на недвижното културно - историско наследство на Кривопаланечкиот регион 3.1.3 Регистрација, инвентаризација на локалното споменичко наследство во Кривопаланечкот регион 3.1.4 Изрработка и имплементација на проекти за заштита, валоризација и презентација на движното, недвижното и споменичкоито наследство во Кривопаланечко 3.1.5 Формирање на кулруно - историски парк „ГРАДЕЦ“ во с.Градец
		3.2 Изградба,реконструкција , модернизација и институционален развој на културните установи	3.2.1Изработка на техничкиот проекти за изградба, реконструкција и модернизација на културните установи во Крива Паланка 3.2.2 Изградба на Младински Креативен Центар 3.2.3 Изградба на летна сцена во центарот на градот 3.2.4 Обезбедување на инситуционален развој и одржливост на културни установи 3.2.5 Реконцепција, реконструкција и модернизација на постојаните поставки во ЛУ Градски Музеј 3.2.6 Реконструкција / адаптација на ЛУ Градски Музеј со акцент на подобрување на енергетската ефикасност , искористување на обновливите извори на енергија како и пристап на лица со посебни потреби 3.2.7 Реконструкција / адаптација на НУ Центар за култура со акцент на подобрување на енергетската ефикасност , искористување на обновливите извори на енергија како и пристап на лица со посебни потреби 3.2.8 Реконструкција / адаптација на НУ Центар за култура со акцент на подобрување на концертната дејност (сцена, светло, звук, озвучување, гледалиште) како и рекнструкција / адаптација на градската библиотека
		3.3 Збогатување на културната понуда и нови културни политики	3.3.1 Подготовка и имлементација на годишна културна програма на општината 3.3.2 Организација Кривопаланечко Културно Лето 3.3.3 Имплементација на нови менаџмент методи во организацијата на главните манифестации од годишната програма (музички, театарски и фолклорен фестивал) 3.3.4 Субвенционирање на професионален кадар за работа со музички, балетски, фолклорни, танцови и други креативни групи 3.3.5 Изработка на стратегија за култура на општина Крива Паланка 3.3.6 Подобрување на меѓуинституционална соработка во културата преку спроведување на заеднички програми и проекти

СФО4 -ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Ред .бр	Стратегиски цели	Конкретни цели	Програми /Проекти
1.	**Создавање на услови за подобрување на управувањето со животната средина**	1.1 Институционално зајакнување на Општинските капацитети за заштита на животната средина	1.1.1 Формирање на одделение за заштита и унапредување на животната средина и негово соодветно екипирање
		1.2 Примена на добри пракси и техники за заштита и унапредување на животна средина	1.2.1 Имплементација на ИСО и ЕКО стандардите во рамки на локалната администрација поврзана со заштитата на животната средина
		1.3 Воспоставување на постојан мониторинг на медиумите на живонтата средина	1.3.1 Опремување и профункционирање на локална лабораторија мониторинг на медиумите на животната средина
		1.4 Изготвување на еколошки планови и програми	1.4.1 Изготвување и имплементација на ЛЕАП,ПУО идр.
2.	**Заштита на водата и обезбедување доволни количества на чиста и здрава вода за пиење и за наводнување**	2.1. Подобрување на квалитетот на водата	2.1.1. Опремување на лораторија за анализа на водата за пиење и нејзино ставање во функција 2.1.2. Изготвување на програма за заштита на површинските и подземните води
		2.2 Намалување на загуби на вода за пиење	2.2.1 Опремување на ЈП со содветна опрема за откривање на дефекти и хаварии на водоводните системи 2.2.2 Инсталирање на радиомодули за контрола на потрошувачката на вода 2.2.3 Реконструкција на азбестната и застарената водоводна мрежа
		2.3 Воспоставување на содветно управување со површинските и подземните води	2.3.1 Изработка на катастар за подземни и повримски води 2.3.2 Изработка на катастар на водоводни инфраструктурни објекти , 2.3.3 Изготвување на Програма за превземање на постојни јавни водоснабдителните системи во рамки на МЗ
		2.4 Изградба на хидро системи за вода за пиење и за наводнување	2.4.1 Изработка на техничка документација за изградба на отворени мини акумулации за вода за пиење и за наводнување 2.4.2 Изработка на физибилити студија за изградба на систем за технолошко-техничка вода и вода за наводнување 2.4.3 Изградба на водоснабдителен систем за висока зона – лев брег

3	**Намалување на загаденоста на воздухот и на бучавата**	3.1 Подобрување на квалитето на амбиенталниот воздух	3.1.1 Изготвување на програма за намалување на загадување на воздухот и за подобрување на неговиот квалитет 3.1.2 Воспоставување на систем за контрола на воздухот
		3.2 Намалување на бучавата	3.2.1 Изготвување на акционен план за заштита од бучава 3.2.2 Поставување на бариери за заштита од бучава
		3.3 Одржливо обновување на шумскиот фонд и урбаното зеленило	3.3.1 Производство на листопадни и зимзелени садници, садници за урбано зеленило и цветни расади 3.3.2 Изготвување и имплементација на програма за урбано зеленило 3.3.3 Спроведување на акции за пошумување
		3.4 Користење на природниот гас - Гасификација	3.4.1 Изградба на примарна и секундарна гасификациона мрежа
4.	**Третман на отпадни и атмосферски води**	4.1 Соодветно третирање на отпадни води	4.1.1 Доизградба на канализационата мрежа за отпадни води 4.1.2 Доизградба и реконструкција на колекторскиот систем 4.1.3 Набавка на опрема за скенирање и отчепување на канализациони системи 4.1.4 Изградба на пречистителни станици за отпадни води и искористување на отпадни води
		4.2 Содветно третирање на атмосферски води	4.2.1 Изработка на техничка документација за атмосферска канализација 4.2.2 Изградба на атмосферска канализација
5.	**Развивање на квалитетен систем за управување со отпад**	5.1 Организирано собирање на отпадот	5.1.1 Изготвување на Оперативен план и годишни програми за управување со отпадот во општината 5.1.2 Изготвување на Програма за јавна чистота 5.1.3 Набавка на средства и опрема за собирање и транспорт на отпадот
		5.2 Селекција на отпадот	5.2.1 Формирање на систем за примарна селекција на отпадот 5.2.2 Поставување на селективни садови за отпад 5.2.3 Определување и уредување на селективни собирни центри за одредени видови на отпад
		5.3 Соодветно депонирање на отпадот	5.3.1 Заложба за регионален прифат на депонирање на отпадот 5.3.2 Определување и уредување на простор за времено депонирање на комунален и на инертен отпад 5.3.3 Рекултивација и затворање на постоечката депонија 5.3.4 Изготвување на Програма за чистење на диви депонии

6.	**Создавање на услови за користење на обновливи извори на енергија**	6.1 Создавање на услови за користење на обновливи извори на енергија (сонце, вода, ветер и др.)	6.1.1 Изработка на физибилити студија за капацитетите на обновливи извори, инвестиции и бенефити 6.1.2 Изработка на COS BEN анализи за привлекување 6.1.3 Изработка на техничка и планска документација за локации за градба на објекти за искористување на обновливи извори на енергија
		6.2 Користење на обновливи или алтернативни видови на енергија	6.2.1 Изградба на објекти за користење на обновливи извори на енергија 6.2.2 Потикнување на населението за користење на обновливите извори на енергија и нивно субвенционирање
7.	**Создавање на услови за подобрување на енергетската ефикасност**	7.1 Подобрување на енергетската ефикасност во објектите кои се во сопственост или се користат од страна на општината	7.1.1 Изготвување на Програма за енергетска ефикасност 7.1.2 Изготвување на техничка документација и проекти за објектите за кои е потребно да се имплементираат мерките за енергетска ефикасност 7.1.3 Реконструкција на постоечките објекти со примена на мерки за енергетска ефикасност 7.1.4 Реконструкција на јавното осветлување
		7.2 Јакнење на капацитетите на вработените во Локалните институции за подобрување на енергетската ефикасност	7.2.1 Формирање на тим – дел од Одделение како и систематизирање на работни места на лица задолжени за ЕЕ во Општината,опремување , сертифицирање и обука за имплементација на мерките за енергетска ефикасност 7.2.2 Формирање на комисија од локалните институции (школи, уч.домови , градинки , ЈП и други институции) за мониторинг и евалуација на примената на мерките на ЕЕ
		7.3 Подигање на нивото на јавната свест за значењето на енергетската ефикасност	7.3.1 Организирање и спроведеување на акции и кампањи за подигање на свеста на граѓаните за ЕЕ 7.3.2 Донесување на соодветни мерки и акти за Субвенционирање и подршка на примената на ЕЕ кај локалното население 7.3.3 Изработка на стратешки план за енергетска ефикасност
8.	**Подобрување на нивото на еколошката свест и култура**	8.1 Промена на локалната политика во однос на заштитата и унапредувањето на животната средина	8.1.1 Обезбедување на повеќе средства во Буџетот на Општината за потребите за заштита и унапредување на жиотната средина 8.1.2 Давање поголема подршка на локалните медиуми

			во унапредувањето на свеста кај граѓаните за заштита на животната средина 8.1.3 Воспоставување на опшествена одговорност кај правните и физичките лица за животната средина и природата
		8.2 Развивање на еколошката свест кај младите	8.2.1 Обезбедување стручна, материјална и финансиска подршка на воспитно –образовни институции за еколошка интеграција на младите и стекнување и одржување на статус на еко-училишта и еко–градинки преку континуирана подршка на еколошките активности 8.2.2 Континуирана подршка на НВО, ГЗ и на други кои чие поле на интерес езаштитата на животната средина
		8.3 Едукација на населението за потребата за заштита на животната средина	8.3.1 Спроведување на сет едукативни кампањи за заштита и унапредување на медиумите на животната средина со законските регулативи и локални прописи од областа на животната средина
		8.4 Информирање на граѓаните за состојбите на медиумите на животната средина	8.4.1 Информирање на населението за законските регулативи и локални прописи од областа на животната средина 8.4.2 Изготвување на информативни листови, флаери и брошури за прописи,состојби и активности од областа на животната средина и природата 8.4.3 Поставување на информативни табли
9.	**Заштита на биолошката разновидност**	9.1 Евидентирање на биолошката разновидност	9.1.1 Валоризација на ендемични видови и нивни живеалишта 9.1.2 Изготвување на карти на растителни и животински видови
		9.2 Заштита и одржливост на биолошката разновидност	9.2.1 Спроведување на едукативни кампањи и обуки за заштита и одржливост на биолошката разновидност 9.2.2 Воспоставување на контролирана берба на шумски плодови и лековити растенија 9.2.3 Воспоставување контрола на ловот и риболовот 9.2.4 Изградба на рибни рампи за непречено движење на рибите 9.2.5 Изградба на премини за движење на животните преку инфраструктурни објекти 9.2.6 Золемување на фондот на дивечот и порибување на реките
		9.3 Промоција на биолошката разновидност	9.3.1 Печатење на промотивен материјал за биолошката разновидност и негова соодветна презентација и дистрибуција

10.	**Подобрување на условите за заштита и спасување**	10.1 Планирање на заштита и спасување	10.1.1 Изготвување на планови за заштита и спасување
		10.2 Опремување и модернизација на тимовите за заштита и спасување во разни околности	10.2.1 Опремување и модернизација на територијално противпожарната единица со материјално -технички средства и опрема 10.2.2 Опремување и модернизација просторните сили за заштита и спасување со материјално технички средства и опрема 10.2.3 Доизградба на хидрантската мрежа
		10.3 Спроведување на соодветна обука и едукација	10.3.1 Обука на против пожарната единица за справување со пожари настанати од гас, хемиски средства, и друго 10.3.2 Организирање и обука на доброволни противпожарни екипи и друштва 10.3.3.Едукација и обука на населението за поголема противпожарна култура 10.3.4. Изработка на техничка документација за изградба на Регионален центар за заштита и спасување

СФО 5 –СОЦИЈАЛНА И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Ред.бр	**Стратегиски цели**	**Конкретни цели**	**Програми /Проекти**
1.	Развој на превентивни вонинституционални, алтернативни и институционални форми на заштита	1.1Утврдување на ризични групи	1.1.1 Изготвување на социјална карта со анализа
		1.2.Згрижување на стари и изнемоштени лица	1.2.1. Формирање на сервисни служби во домашни услови 1.2.2. Изградба на дом за стари лица 1.2.3. Формирање на дневен центар за стари лица
		1.3. Згрижување на деца –лица со интелектуална попреченост	1.3.1. Формирање на мал групен дом 1.3.2. Формирање на дневен центар за дневно-времено прифаќање на поединци и семејства 1.3.3. Формирање на сервисна служба-самостојно живеење со поддршка
		1.4. Социјална превенција	1.4.1 Локален и акционен план за унапредување на положбата на лица со попреченост и формирање координативно тело 1.4.2. Мулти секторско превентивно делување во областа на семејното насилство, алкохол, наркотици и никотин
		1.5. Згрижување на деца –лица во ризик	1.5.1. Решавање на станбено прашање 1.5.2. Развивање форми во згрижувачки семејства во градски и рурани средини
2.	Развој на превентивни и специјалистички служби за подобрување на здравствената заштита	2.1.Трансформација на здравствен дом во медицински центар	2.1.1. Изградба на геронтолошко одделение 2.2.2. Нови дијагностички процедури
3.	Поддршка на загрозени целни групи	3.1 Изготвување на програми	3.1.1 Изготвување и имплементација на програма за општествено корисна работа 3.1.2.Изготвување и имплементација на програма за вршење на јавни работи од страна на загрозени целни групи

СФО 6 –ЛОКАЛНО УПРАВУВАЊЕ, ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА И ИНФОРМИРАЊЕ НА ГРАЃАНИТЕ

Ред.бр	**Стратегиски цели**	**Конкретни цели**	**Програми /Проекти**
1.	Локално управување	1.1Јавност и ефикасност во работењето	1.11.Имплементација на стандарди во работењето на општината – постапки и процедури 1.1.2 Етички кодекс на јавна администрација 1.1.3Мониторинг на јавност и ефикасност на ЛС
		1.2. Активни МЗ и непосредно граѓанско учество во донесувањето одлуки на локално ниво	1.2.1. Активирање на МЗ и јакнење на граѓанските активизам 1.2.2. Делегирање на надлежности на МЗ и НВО 1.2.3.Спроведување на форуми во заедницата за прашања од јавен интерес
		1.3. Унапредување на капацитетите на општинската администрација	1.3.1Континуирана обука на општинската администрација 1.3.2 Изработка на функционална анализа на работни места 1.3.3.Ефикасен менаџмент на постоечки човечки ресурси
2.	Информатичка технологија	2.1 Висок квалитет на Е- услуги	2.1.1.Трансформирање на услугите на општината во Е-услуги
		2.2. Функционален општински центар за услуги	2.2.1. Истурени канцеларии на општински центар за услуги 2.2.2. Функционален модел на предна и задна канцеларија
		2.3 Унапредување на ИКТ во работата на локалната самоуправа	2.3.1.Е-совет 2.3.2.Имплементација на Географски информациски систем (ГИС) во работењето на општината
3.	Информирање	3.1Двонасочна комуникација (општина – граѓани)	3.1.1.Надградба на веб портал преку форми за комуникација со граѓаните 3.1.2. Прес центар 3.1.3. Јавни трибини, средби со граѓаните и сл. 3.1.4.Изработка на Методологија за мерење на јавното мислење за работењето на општината
		3.2.Достапност до информации	3.2.1.Промоција на слободниот пристап до информации од јавен карактер 3.2.2.Користење на социјалните мрежи за информирање на граѓаните 3.2.3. Електронски инфо-табли
		3.3 Информирани граѓани	3.3.1 Издавање на општински весник и билтен 3.3.2. Е- билтен 3.3.3.Отворени денови со општината

НОСИТЕЛИ, МОНИТОРИНГ И ДОПОЛНУВАЊА НА СТРАТЕГИЈАТА

Носител на стратегија, а истовремено и главен контролор на нејзината имплементација ќе биде Одделението за јавни дејности, информатичка технологија и локален економски развој при Општина Крива Паланка, во соработка со останатите одделенија на општинската администрација. Имајќи во предвид дека при изготвувањето на стратешкиот документ активно учество имаа претставници од невладините организации од градот, како и одреден број на бизнисмени кои беа дел од поширокиот тим за стратешко планирање, тие ќе бидат дел и од тимот кој ќе го мониторира и евалуира процесот на имплементација на стратегијата. Појдовна основа за успешност на процесот на имплементација е секако и претпоставката за координација и блиска соработка помеѓу одделенијата во општинската администрација. Потребно е и планирање на ссодветни средства во годишниот буџет на општината со кои ќе се овозможи непречена имплементација на активностите зацртани во стратешкиот документ. Вклученоста на пошироката јавност преку граѓанските здруженија и приватните компании изискува и спремност на општината да излезе во пресрет на нивните барања. На тој начин ќе се овозможи и зголемен граѓански активизам и активно вклучување во подобрување на животот на локланата заедница, што е и основен мотив на стратегијата.
Во стратегијата се предвидени и повеќе активности кои бараат и аплицирање во други фондови за добивање на средства, што само по себе бара соодветен капацитет на управувачките органи, особено на општинската администрација за различни облсти кои не се во директен допир со нејзините активности, за што е потребно дополнителни мерки за зајакнување на капацитетот на истата. Ова особено се однесува на користењето на ЕУ фондовите, за чие користење Општина Крива Паланка важи за лидер во Источна Македонија во нивно искористување. Токму овие фондови претставуваат огромно дополнување на општинскиот буџет и без нивно искористување општината ќе биде значително оневозможена во успешно планирање и имплементација.

Во процесот на следење и евалуација значително место ќе заземат и останатите локални општински и подрачни национални установи и институции кои исто така беа активно вклучени во процесот на стратешко планирање.

Исполнувањето на стратешкиот документ ќе биде под директен мониторинг на Одделението за јавни дејности, информатичка технологија и локален економски развој кои треба да изготвуваат годишни извештаи за текот на исполнувањето на стратегијата и ќе вршат дополнувања по основ на утврдување на нови активности и проекти, поднесени од другите институции или граѓански иницијативи, а кои реално може да се имплементираат во стратешкиот период.

<u>ЛИСТА НА КРАТЕНКИ</u>

АВРМ	Агенција за вработување на Република Македонија
АП	Акциони планови
АПРЗ	Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството на Република Македонија
АФПЗРР	Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој
БДП	Бруто домашен производ
ДЗС	Државен завод за статистика
ДУП	Детален урбанистички план
ЕЕ	Енергетска ефикасност
ЕУ	Европска Унија
ЈП	Јавни претпријатија
ЈПП	Јавно приватно партнерство
КД	Колективно договарање
ЗГ	Здружение на граѓани
ЗЕЛС	Заедница на единици на локална самоуправа
ЛЕАП	Локален еколошки акцион план
ЛАГ	Локални акциски групи
ЛС	Локална самоуправа
ЛУ	Локална установа
МСП	Мали и средни претпријатија
МОН	Министерство за образование и наука
МТВ	Министерство за транспорт и врски
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
НБРМ	Народна Банка на Република Македонија
НВО	Невладина организација
НУЦК	Национална установа Центар за култура

ООУ	Основно општинско училиште
ОЈУДГ	Општинска јавна установа детска градинка
ОУД	Општински ученички дом
СИПР	Североисточен Плански Регион
СОУ	Средно општинско училиште
ЦРМ	Централен Регистар на Република Македонија
ЈУМЦСР	Јавна установа – меѓуопштински центар за социјална работа